

Psychische problemen en gedragsproblemen onder niet-westerse allochtone jongeren in Nederland: de rol van de etnische samenstelling van de buurt, ouderlijke controle en ouderlijke responsiviteit.

Sanne Belgraver

Faculteit Sociale Wetenschappen, Universiteit Leiden

Departement Pedagogische Wetenschappen, Afdeling Orthopedagogiek, Differentiatie Jeugdhulpverlening

Masterthesis

Studentnummer: S0525596

Eerste begeleider: Dr. M. van Geel

Tweede begeleider: Dr. V. Veen

Datum: 6 juni 2012

Universiteit Leiden

Samenvatting

Niet-westerse allochtone jongeren in Nederland kampen met meer psychische en gedragsproblemen vergeleken met autochtone jongeren. Naast individuele factoren speelt de sociale context een rol bij de ontwikkeling van deze problematiek. De etnische samenstelling van de buurt speelt een rol bij ouderlijke acculturatie en kan daarmee een verband hebben met de opvoedstijl. In dit onderzoek is er gekeken in hoeverre de etnische samenstelling van de buurt in verband staat met psychische en gedragsproblemen onder niet-westerse allochtone jongeren in Nederland. Daarbij is er bij dit eventuele verband onderzocht of er sprake is van mediatie of moderatie door ouderlijke controle en responsiviteit. De data is verzameld op middelbare scholen in de regio Zuid-Holland aan de hand van de “Jongerenvragenlijst 2009-2010”. Uit de resultaten komt naar voren dat er geen sprake is van mediatie en moderatie door ouderlijke controle en responsiviteit. Er is een marginaal verband gevonden tussen de etnische samenstelling van de buurt en gedragsproblemen. Er is wel een verband gevonden tussen ouderlijke responsiviteit en psychische en gedragsproblemen en ouderlijke controle en psychische problemen. De resultaten suggereren dat de rol van de etnische samenstelling van de buurt klein is wanneer er gekeken wordt naar psychische en gedragsproblemen bij niet-westerse allochtone jongeren in Nederland.

Inleiding

Er is een algemene beeldvorming in Nederland dat etnische afkomst gerelateerd is aan gedragsproblemen onder jongeren. Volgens een gezondheidsonderzoek van het Nederlandse Trimbos instituut (Dorsselaer, Looze, Vermeulen-Smit, Roos, Verdurmen, Bogt, & Vollebergh, 2010) is er een significant verschil in gedragsproblemen tussen autochtone en niet-westerse allochtone jongeren met een leeftijd van elf tot zeventien jaar. Van de autochtone jongeren rapporteerden 12,6 procent gedragsproblemen. Bij de niet-westerse allochtone jongeren was dit 22,8 procent. Echter wanneer er gecontroleerd wordt voor verschillende achtergrondvariabelen, zoals gezinswelvaart, valt dit verschil weg. De onderzoekers constateren dat het verschil in gedragsproblemen niet verklaard kan worden uit de etnische afkomst van de jongeren, maar uit de sociale context. Hieraan gerelateerd is psychische problematiek onder jongeren. In 2010 (Dorsselaer et al., 2010) rapporteerden 13,1 procent van de niet-westerse allochtone jongeren psychische problematiek. Vooral de Turkse jeugdigen hebben emotionele problemen (Stevens, Pels, Vollebergh, Bengi-Arslan, Verhulst, & Crijnen, 2005). Problematiek op jongere leeftijd heeft op latere leeftijd nog invloed op de gezondheid (Reichart, 2007).

Dit onderzoek richt zich op factoren die een rol kunnen spelen bij de ontwikkeling van psychische en gedragsproblemen onder niet-westerse allochtone jongeren. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (<http://www.cbs.nl/>) definieert een niet-westerse allochtoon (persoon van wie tenminste één ouder in het buitenland geboren is) als een persoon met als herkomstgroepering een van de landen in Afrika, Latijns-Amerika en Azië (exclusief Indonesië of Japan) of Turkije. Er wordt van gedragsproblemen gesproken wanneer verschillende oppositionele, antisociale of agressieve gedragingen zich gedurende langere tijd herhaaldelijk voordoen, met een duidelijke ongunstige invloed op het functioneren van de jeugdige. Onder psychische problemen vallen onder andere stemmingsstoornissen, angststoornissen, eetstoornissen en alcoholmisbruik (Matthys, 2006). De hoge prevalentie van psychische en gedragsproblemen vraagt om effectieve interventies. Om een goede interventie te kunnen ontwikkelen is het noodzakelijk dat de oorzaken en achtergronden van psychische en gedragsproblemen onder niet-westerse allochtone jongeren in Nederland bekend zijn.

De samenhang tussen de gezondheid van etnische minderheidsgroepen en acculturatie is vaak onderzocht (Berry, 1997; Bourhis, Moise, Perreault, & Senécal, 1997; Piontkowski, Florack, Hoelker, & Obdržálek, 2000). In de literatuur is er momenteel

discussie over de bruikbaarheid van deze acculturatiemodellen. Er wordt gesteld dat acculturatiemodellen te individualistisch zijn en geen rekening houden met de bredere sociale context (Viruell-Fuentes, 2007; Hunt, Schneider, & Comer, 2004). Daarbij wordt er geconstateerd dat de tweede generatie allochtonen, veelal geboren in het land van verblijf en welke hiervan meer culturele gedragingen hebben overgenomen, vaak meer gezondheidsproblemen hebben dan hun ouders, de eerste generatie migranten (Steinberg, 1996). Viruell-Fuentes (2007) stelt dat dit komt door het aantal discriminerende en stigmatiserende ervaringen die allochtone jongeren opdoen. De eerste generatie heeft bijna alleen maar sociaal contact binnen de etnische buurt. Wanneer ze sporadisch buiten hun sociale cirkel treden en mogelijk discriminerende ervaringen opdoen, leidt dit ertoe dat ze nog minder contact zoeken met de autochtone bevolking. De tweede generatie staat meer bloot aan discriminatie en ervaart vaker dat ze benoemd worden in een wij - zij context. Ze zijn zich er meer van bewust dat ze tot een gemarginaliseerde groep behoren en een minderheidsstatus hebben. Vooral door hun ervaringen op school groeien ze op met het idee anders te zijn dan de rest, voornamelijk door hun taal en uiterlijk. Deze ervaringen zijn beschadigend voor hen psychologisch welzijn (Williams, Haile, González, Neighbors, Baser, & Jackson, 2007). Leven in een etnische buurt verkleint de kans op het ervaren van discriminatie en kan op die manier een positief effect hebben op de gezondheid van niet-westerse allochtone jongeren.

De etnische samenstelling van de buurt zou echter ook op een andere manier een positieve effect kunnen hebben op de gezondheid van niet-westerse allochtone jongeren. In een buurt met voornamelijk autochtone gezinnen kunnen allochtone ouders in contact komen met de opvoednormen en waarden van autochtonen ouders. In de literatuur wordt de opvoedstijl van autochtone ouders vaak omschreven als beter voor de ontwikkeling van kinderen dan de opvoedstijl die doorgaans door allochtone ouders wordt gehanteerd (Pels, 1998). Door middel van acculturatie kunnen niet-westerse allochtone ouders hun opvoedstijl aanpassen waardoor het welzijn van de allochtone jongeren zou kunnen verbeteren.

Het is belangrijk om naast individuele kenmerken ook de bredere context te onderzoeken om de oorzaken en achtergronden van psychische en gedragsproblemen te achterhalen. In dit onderzoek worden de etnische samenstelling van de buurt en de opvoedstijl van ouders, welke bestaat uit de belangrijke opvoedkenmerken ouderlijke controle en ouderlijke responsiviteit, meegenomen in de vraagstelling of deze een verband hebben met psychische en gedragsproblemen onder niet-westerse allochtone jongeren in

Nederland. Er zal eerst uitgebreid inzicht worden gegeven in de bestaande literatuur over de twee opvoedkenmerken en de rol van de etnische samenstelling van de buurt in relatie tot psychische en gedragsproblemen. Daarna zal de onderzoeksvraag aan bod komen, gevolgd door de methoden en de resultaten. Tot slot zullen er implicaties voor verder onderzoek besproken worden aan de hand van de discussie gevolgd door de conclusie.

De opvoedstijl: ouderlijke controle en responsiviteit

Het opvoedgedrag van ouders wordt al sinds het derde decennium van de twintigste eeuw onderzocht in verband met de ontwikkeling van het kind (Darling & Steinberg, 1993). Uit deze onderzoeken is de breed gedragen opvatting gekomen dat een warme opvoeding waarbij er duidelijke en rationele regels worden gehanteerd het beste is voor de ontwikkeling van het kind. Daarbij wordt er binnen deze grenzen autonomie gegeven aan het kind. Baumrind (1966) is één van de eerste die dit onderkende en zij maakt een onderscheid tussen de dimensies ouderlijke controle en responsiviteit. Ouderlijke controle bestaat uit de opvoedpraktijken monitoren en regels stellen door de ouders. Monitoren wordt gedefinieerd als de kennis van ouders over de vriendengroep van hun kind en waar hij of zij uithangt in de buurt (Dishion & McMahon, 1998). Responsiviteit heeft een verband met de ontwikkeling van een gehechtheidrelatie met ouders (Juffer, Van IJzendoorn, & Duyvesteyn, 1994). Gehechtheid kan algemeen worden gedefinieerd als een langdurige en affectieve band, die erg intensief is (Buist, Dekovic, Meeus & Aken, 2004).

Baumrind (1968) onderscheidt drie kwalitatieve typen van ouderlijke controle: autoritatief, autoritair en permissief. Een goede opvoeding heeft volgens Baumrind een autoritatieve stijl. De autoritatieve ouder communiceert duidelijk met zijn of haar kind en legt de gedachte achter gestelde regels uit. Deze ouder oefent controle uit op domeinen waarin het kind met haar van mening verschilt maar omsingelt het kind niet met restricties. De autoritatieve ouder maakt gebruik van zowel redenering als macht om doelstellingen te bereiken (Baumrind, 1968). Ook in latere literatuur na Baumrind komt veelvuldig naar voren dat een autoritatieve opvoedstijl de meest gunstige uitkomsten heeft voor de ontwikkeling van het kind. De combinatie van sterke support en responsiviteit met controle en duidelijke verwachtingen van gedrag is positief gerelateerd met het psychologische welzijn van kinderen en adolescenten. Het heeft een positief verband met onder andere hogere zelfverantwoordelijkheid, aangepast gedrag, sociale competentie, een

goede gehechtheidrelatie met één of beide ouders, lagere psychologische stress en minder probleemgedrag en internaliserende problematiek (Baumrind, 1991; Gray & Steinberg, 1999; Lamborn, Mounts, Steinberg, & Dornbusch, 1991; Maccoby & Martin, 1983; McLeod, Wood, & Weisz, 2007; Williams, Degnan, Perez-Edgar, Henderson, Rubin, Pine, Steinberg, & Fox, 2009; Wolfradt, Hemple, & Miles, 2003). Positief gevonden effecten van autoritatief ouderschap ten opzichte van de ontwikkeling van psychische en gedragsproblemen zijn overeenkomstig bij jongeren van verschillende etnische achtergronden (Steinberg, Mounts, Lamborn, & Dornbusch, 1991). Uit een ander onderzoek is gebleken dat er steeds meer psychische en gedragsproblemen onder jongeren zijn uit latere generaties, behalve onder de jongeren van ouders die een autoritatieve opvoedstijl hanteren (Driscoll, Russel, & Crockett, 2008; Samaniego & Gonzales, 1999).

In vergelijking met de autoritatieve opvoedstijl wordt de autoritaire opvoedstijl gekenmerkt door veel ouderlijke controle en weinig responsiviteit en de permissieve opvoedstijl door weinig en/of inconsequente ouderlijke controle en responsiviteit. In contrast met de autoritatieve opvoedstijl zijn autoritair en permissief ouderschap gerelateerd aan slechtere psychische en gedragsuitkomsten. Deze opvoedstijlen hebben een verband met lage competentie, slechte zelfregulatie, depressie, lage waarden van zelfbeeld, onveilige gehechtheid en gedragsproblemen (Dishion & McMahon, 1998; Driscoll, Russel, & Crockett, 2008; Harris, 2000; Hogan & Kitagawa, 1985; Jacobson & Crockett, 2000; Loeber & Dishion 1983; Maccoby & Martin, 1983; Patterson & Dishion, 1985; Patterson & Stouthamer-Loeber, 1984).

Uit de literatuur blijkt dat ouderlijke controle en responsiviteit belangrijk zijn voor de ontwikkeling van het kind en een verband hebben met de ontwikkeling psychische en gedragproblemen bij jongeren (Buist, Dekovic, Meeus & Aken, 2004; Dishion & McMahon, 1998; Harris, 2000; Hoeve, 2006; Hogan & Kitagawa, 1985; Loeber & Dishion, 1983; Patterson & Dishion, 1985)

De relatie tussen cultuur en de opvoedstijl van ouders

Opvoedkenmerken worden voor een deel door het kind zelf uitgelokt en hangen voor een deel samen met een reeks eigenschappen van de ouders en het gezin (Matthys, 2007). Één van die eigenschappen is de cultuur. Een belangrijke invloed op de opvoedstijl en de mate van controle die ouders hanteren zijn de overtuigingen en waarden die ouders hebben (Holden & Edwards, 1989; Johnston, zoals geciteerd in Dishion & McMahon,

1998). Zo vinden ouders uit de Verenigde Staten autonomie en zelfstandigheid belangrijk. Om die reden zijn zij geneigd om minder controlerend en meer permissief op te voeden om op die manier onafhankelijkheid bij hun kinderen te creëren (Bulcroft, Carmody, & Bulcroft, 1996). Bij niet-westerse allochtone ouders in de Verenigde Staten is het risico voor deelname aan riskant gedrag een invloed op de mate van controle die ze uitoefenen over hun kinderen. De ouders zien gemeentelijke instituties als gevaarlijk voor hun kinderen of tegenstrijdig met hun normen en waarden. Daarbij leven ze vaker in een gevaarlijke buurt en zijn ze bang voor discriminatie. Daarom zullen ze meer controle over het gedrag van hun kinderen uitoefenen om ze te beschermen tegen deze invloeden van buitenaf (Browning, Leventhal, & Brooks-Gunn, 2005; Cota-Robles & Gamble, 2006; Dishion & McMahon, 1998; Harris & Ryan, zoals geciteerd in Driscoll, Russel, & Crockett, 2008; Stice & Barrera, 1995; Van der Vorst, Engels, Meeus, & Dekovic, 2006; Wright, Williamson, & Henderson, 2006). Dit wordt bevestigd in een onderzoek waaruit blijkt dat de ouders die in de Verenigde Staten geboren zijn vaker een permissieve en autoritatieve opvoedstijl hanteren en de niet-westerse allochtone ouders vaker een autoritaire opvoedstijl hanteren (Driscoll, Russel, & Crockett, 2008). Ook in Nederland blijkt dat niet-westerse allochtone ouders vaker een autoritaire opvoedstijl hanteren in vergelijking tot de autochtone ouders die over het algemeen een meer autoritatieve opvoedstijl hanteren (Pels, 1998).

De invloed van de etnische samenstelling van de buurt

Naast de cultuur hebben ook buurtfactoren een verband met de opvoedstijl van ouders. Buurten met een lage sociaaleconomische status en gezinnen die in een sociaal isolement verkeren zijn gerelateerd aan minder responsiviteit en controle door ouders (Klebanov, Brooks-Gunn, & Duncun, 1994; Shumow & Lomax, 2002). Niet-westerse allochtone gezinnen wonen vaker in armere buurten waar weinig autochtone gezinnen wonen (Kullberg, Vervoort, & Dagevos, 2009). Een buurt met voornamelijk niet-westerse allochtone gezinnen geeft weinig mogelijkheid om de normen en waarden van de meerderheidssamenleving te ervaren en de attitudes, geloof en gedrag (en daarmee de opvoedstijl) over te nemen van de meerderheidssamenleving door middel van acculturatie (Dumka, Roosa, & Jackson, 1997; Farver & Lee-Shin, 2000; Bornstein & Cote, 2004). Ouderlijke acculturatie hangt mogelijk samen met de ontwikkeling van psychische en gedragsproblemen bij niet-westerse allochtone jongeren doordat de opvoedstijl van ouders

erdoor kan worden beïnvloed (Liu, Lau, Chen, Dinh, & Kim, 2009). Portes en Zhou (1993) stellen echter dat de uitkomst van acculturatie niet altijd goed is voor de tweede generatie allochtonen. Wanneer zij de culturele waarden van de autochtone bevolking overnemen leidt dit niet automatisch tot meer sociale en economische bewegingsvrijheid. Wanneer de jongeren in hun eigen etnische gemeenschap blijven en die culturele waarden behouden, geeft dit soms betere kansen doordat ze gebruik kunnen maken van materialistisch en sociaal kapitaal dat de gemeenschap mogelijk maakt. De etnische samenstelling van de buurt kan ook op een andere manier een invloed uitoefenen op de gezondheid van niet-westerse allochtone jongeren. Waar de eerste generatie migrantenouders zich thuis voelen in de etnische buurt en de oorspronkelijke culturele gewoonten, normen en waarden uit het land van herkomst kunnen behouden, kunnen hun kinderen kampen met een loyaliteitsconflict. Ze proberen een balans te vinden tussen de cultuur van hun ouders en de cultuur van de meerderheidssamenleving welke ook een groot deel uitmaakt van hun milieu (Beunderman, Savenije, De Rijke, & Willems, 2007; Portes & Zhou, 1993).

Uit voornamelijk buitenlands onderzoek is gebleken dat probleemgedrag door jongeren niet gelijk verdeeld is over verschillende buurten (Rovers, 1999). Dit leidt tot de hypothese dat er bepaalde factoren van een buurt moeten zijn die dit verschil veroorzaken en in stand houden. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (<http://www.cbs.nl/>) definieert de buurt als volgt: “een onderdeel van een gemeente, dat vanuit bebouwingsoogpunt of sociaaleconomische structuur homogeen is afgebakend” Er zijn twee hoofdverklaringen voor de spreiding van probleemgedrag onder jongeren over verschillende buurten, de sociale desorganisatietheorie en de gelegenheidstheorie (Rovers, 1999; Van der Leun, Kromhout, Easton, & Weerman, 2010). De gelegenheidstheorie zegt dat niet alleen persoonlijke eigenschappen maar ook omgevingskenmerken een rol spelen bij deelname aan probleemgedrag (Van der Leun, Kromhout, Easton, & Weerman, 2010). De mens heeft zogezegd van nature de drang tot crimineel of probleemgedrag en wanneer de omgeving dit mogelijk maakt zal hij hier sneller aan toe geven. De Sociale desorganisatietheorie veronderstelt dat er minder sociale cohesie is in achterstandsbuurten vanwege drie factoren: lage sociaaleconomische status, de etnische samenstelling van de buurt en een hoge verhuismobiliteit (Shaw & McKay, zoals geciteerd in Sampson & Groves, 1989; Van Wilsem, Wittebrood, & De Graaf, 2003). Er zijn in achterstandswijken minder materiële en politieke hulpbronnen, er is minder deelnamen aan lokale activiteiten en het vertrouwen in anderen is minder. Een proces als

collectieve sociale controle is daarom niet of nauwelijks aanwezig, waardoor criminaliteit in deze buurten aantrekkelijker is. Onderzoek bevestigt dat er op het niveau van de buurt een samenhang is tussen economische deprivatie, culturele heterogeniteit, verhuismobiliteit en gebrekkige sociale cohesie enerzijds, en de mate waarin jeugdige inwoners crimineel gedrag vertonen anderzijds (Rovers, 1995).

Probleemstelling

De cijfers van het Nederlandse gezondheidsonderzoek geven aan dat er veel ruimte voor verbetering is voor de gezondheid van niet-westerse allochtone jongeren in Nederland. De sociale context waarin niet-westerse allochtone jongeren opgroeien in Nederland speelt een rol bij de ontwikkeling van psychische en gedragsproblemen. De invloed van de etnische samenstelling van de buurt waarin een gezin leeft is in de literatuur niet eenduidig. Wat is het best voor het welzijn van niet-westerse allochtone jongeren in Nederland? Is het beter wanneer niet-westerse allochtone ouders in een voornamelijk autochtone buurt wonen en door middel van acculturatie de opvoedstijl overnemen van de autochtone bevolking zoals onder andere ondersteund wordt door Pels (1998)? Of is het juist beter wanneer ouders in een etnische gemengde buurt wonen en de eigen normen en waarden behouden zoals Portes en Zhou (1993) stellen?

Onderzoeksvraag

Is er een verband tussen de etnische samenstelling van de buurt en psychische en gedragsproblemen onder niet-westerse allochtone jongeren in Nederland? Is er bij dit eventuele verband sprake van moderatie dan wel mediatie door de opvoedkenmerken ouderlijke controle en responsiviteit bij niet-westerse allochtone ouders?

Hypothesen

De onderzoeksvraag zal onderzocht worden aan de hand van de volgende hypothesen:

1. De etnische samenstelling van de buurt en ouderlijke controle hebben beiden een verband met de psychische problemen onder niet-westerse allochtone jongeren en de etnische samenstelling van de buurt heeft ook een verband met ouderlijke controle.

2. De etnische samenstelling van de buurt en ouderlijke responsiviteit hebben beiden een verband met psychische problemen onder niet-westerse allochtone jongeren en de etnische samenstelling van de buurt heeft ook een verband met ouderlijke responsiviteit.
3. De etnische samenstelling van de buurt en ouderlijke controle hebben beiden een verband met de gedragsproblemen onder niet-westerse allochtone jongeren en de etnische samenstelling van de buurt heeft ook een verband met ouderlijke controle.
4. De etnische samenstelling van de buurt en ouderlijke responsiviteit hebben beiden een verband met de gedragsproblemen onder niet-westerse allochtone jongeren en de etnische samenstelling van de buurt heeft ook een verband met ouderlijke responsiviteit.
5. De etnische samenstelling van de buurt heeft een verband met de psychische problemen van niet-westerse allochtone jongeren. Het verband tussen de etnische samenstelling van de buurt en de psychische problemen van niet-westerse allochtone jongeren wordt gemodereerd door de ouderlijke controle.
6. De etnische samenstelling van de buurt heeft een verband met de psychische problemen van niet-westerse allochtone jongeren. Het verband tussen de etnische samenstelling van de buurt en de psychische problemen van niet-westerse allochtone jongeren wordt gemodereerd door de ouderlijke responsiviteit.
7. De etnische samenstelling van de buurt heeft een verband met de gedragsproblemen van niet-westerse allochtone jongeren. Het verband tussen de etnische samenstelling van de buurt en de gedragsproblemen van niet-westerse allochtone jongeren wordt gemodereerd door de ouderlijke controle.
8. De etnische samenstelling van de buurt heeft een verband met de gedragsproblemen van niet-westerse allochtone jongeren. Het verband tussen de etnische samenstelling van de buurt en de gedragsproblemen van niet-westerse allochtone jongeren wordt gemodereerd door de ouderlijke responsiviteit.

Methode

Steekproef

De data van deze studie is verzameld op middelbare scholen in de regio Zuid-Holland. In totaal participeren 222 jongeren. Van de respondenten heeft 63,5% een niet-westerse nationaliteit. Van één respondent is de nationaliteit onbekend. De overige 36% van de respondenten is ofwel autochtoon ofwel een westerse allochtoon en zijn verder niet in de analyses meegenomen. In totaal zijn er 141 respondenten overgebleven. De jongeren hebben een leeftijd tussen de 12 en 17 jaar met een gemiddelde leeftijd van 13 jaar en 11,5 maanden. Het geslacht is ongeveer gelijk verdeeld, 71 jongens en 70 meisjes. Het percentage niet-westerse allochtonen dat in de buurt van de respondenten leeft zit tussen de 1% en 74% met een gemiddelde van 33%.

Meetinstrument

De informatie is verzameld aan de hand van de “Jongerenvragenlijst 2009-2010” ontwikkeld aan de Universiteit Leiden. De vragenlijst beslaat uiteenlopende onderwerpen waarvan voor dit onderzoek een aantal schalen zijn gebruikt.

Om de nationaliteit van de respondent te achterhalen is er gevraagd “In welk land of op welk eiland is je vader geboren?” en “In welk land of op welk eiland is je moeder geboren?”. De antwoordmogelijkheden waren Nederland, Turkije, Marokko, Suriname, Antillen of “Een ander land, namelijk...”. Wanneer één of beide ouders een niet westerse migrant is kreeg de respondent de nationaliteit niet-westerse allochtoon.

Voor de etnische samenstelling van de buurt zijn twee vragen gesteld. Allereerst is er gevraagd naar de postcode van de jongere. Via Centraal Bureau voor de Statistiek kunnen specifieke buurtgegevens achterhaald worden aan de hand van de postcode voor het jaar 2010. Zo ook het percentage niet-westerse allochtonen per buurt. Voor de berekening van het aantal niet-westerse allochtonen per postcode zijn de percentages niet-westerse allochtonen per buurt opgeteld en vervolgens gedeeld door het aantal buurten per postcode. Als tweede is er gevraagd “Welke omschrijving past het beste bij de buurt waarin je woont?” met vijf antwoordmogelijkheden oplopend van “Ik woon in een buurt met vrijwel allemaal Nederlanders.” tot “Ik woon in een buurt met vrijwel allemaal

immigranten.”. Dit geeft een beeld in hoeverre de respondent ook daadwerkelijk ervaart dat hij of zij in een etnische gemengde buurt woont.

De opvoedstijl van de ouders is bepaald aan de hand van twee vragenlijsten. De eerste vragenlijst bedraagt tien items en meet het concept ouderlijke responsiviteit. De Cronbach's Alpha van deze schaal is .894 en daarmee is deze betrouwbaar. Een voorbeeld item is “Ik kan met mijn ouders/verzorgers praten als me iets dwarszit”. De tweede vragenlijst bedraagt 21 items en meet het concept ouderlijke controle. De Cronbach's Alpha van deze schaal is .838 en daarmee is deze betrouwbaar. Een voorbeeld item is “Mijn ouder(s)/ verzorger(s) weten hoe het met me gaat.”. Respondenten konden bij beide vragenlijsten op een 5-punts Likert schaal aangeven of ze het met het item helemaal oneens, oneens, neutraal, eens of helemaal eens waren.

De gedragsproblemen zijn gemeten aan de hand van een vragenlijst die 10 items bedraagt. De Cronbach's Alpha van deze schaal is .854 en daarmee is deze betrouwbaar. Bij de vragenlijst is gevraagd “Ben jij wel eens betrokken geweest bij één van de volgende gebeurtenissen, en zo ja, hoe vaak?”. Een voorbeeld item uit deze schaal is “Een heftige ruzie met een leerkracht”. De respondenten konden antwoorden met “nooit”, “ja, maar niet tijdens de laatste 12 maanden”, “één keer in de laatste 12 maanden”, “2-3 keer tijdens de laatste 12 maanden” of “meer dan 3 keer tijdens de laatste 12 maanden”.

De psychische problemen zijn gemeten aan de hand van een vragenlijst die 15 items bedraagt. De Cronbach's Alpha van deze schaal is .943 en daarmee is deze betrouwbaar. Bij de vragenlijst is gevraagd “Hoe vaak ervaar jij het volgende?”. Een voorbeeld item uit deze schaal is “Ik voel me eenzaam, zelfs met andere mensen in de buurt”. De respondenten konden antwoorden met “nooit”, “zelden”, “soms”, “vaak” of “heel vaak”.

Procedure

De data van deze studie is verzameld op middelbare scholen in de regio Zuid-Holland in de periode van februari 2010 tot mei 2010. Met de scholen is van tevoren telefonisch contact opgenomen, een aantal scholen zijn persoonlijk benadert. Van tevoren konden scholen op afspraak de vragenlijst inzien en meer informatie krijgen. Indien de school instemde deel te nemen aan het onderzoek werd er een afspraak gemaakt voor de afname van de vragenlijsten. De vragenlijsten zijn in de klas uitgedeeld aan de leerlingen met informed consent en zijn binnen één lesuur door de leerlingen zelf ingevuld. Voorafgaand aan het invullen gaf de onderzoeker een korte uitleg over de inhoud van de vragenlijst, het

invullen van de vragenlijst en waar het onderzoek voor bedoeld was. Ook gaf de onderzoeker aan dat de vragenlijst anoniem is en er geen naam diende te worden opgeschreven. Nadat het onderzoek is afgerond is er een kort verslag met de onderzoeksresultaten per post naar de scholen verstuurd.

Resultaten

Datacontrole

Voorafgaand aan de analyses is er een datacontrole gedaan. Er is gekeken naar eventuele antwoordtendenties en missende waarden. Er zijn geen storende antwoordtendenties gevonden. De missende waarden zijn niet meegenomen in de analyses. Er zijn twee significante uitbijters geconstateerd in de dataset. Er wordt van een uitbijter gesproken wanneer een waarde meer dan twee standaarddeviaties afwijkt van het gemiddelde. Er is gekeken in hoeverre deze respondenten de rest van de vragenlijst hadden ingevuld. Van één respondent is er het vermoeden dat de vragenlijst niet helemaal serieus is ingevuld. Echter dit is slechts een vermoeden en de score beïnvloed de data niet storend. Er is besloten de uitbijters niet uit de dataset te verwijderen.

In Tabel 2 is een beschrijving van de variabelen te vinden. Zoals verwacht zijn de data van de variabelen psychische en gedragsproblemen beide scheef naar rechts. Dit betekent dat het merendeel van de respondenten weinig psychische en gedragsproblemen rapporteert. De variabelen controle en responsiviteit waren beide licht scheef naar links. Dit betekent dat het merendeel van de respondenten rapporteert dat ze ouderlijke controle en ouderlijke responsiviteit ervaren.

Er is voorafgaand aan de analyses gekeken of de etnische samenstelling van de buurt zoals aangegeven door respondenten overeenkomt met de daadwerkelijke etnische samenstelling van de buurt gemeten door het Centraal Bureau voor Statistiek. De correlatie tussen deze twee variabelen bleek positief en significant ($r(137) = .48, p < 0.01$). Er kan dus gesteld worden dat de twee variabelen overeenkomen. Om die reden is er verder in de analyses alleen gewerkt met de cijfers van het Centraal Bureau voor Statistiek. In Tabel 3 staan de correlaties vermeld tussen de variabelen psychische problemen, gedragsproblemen, ouderlijke controle, ouderlijke responsiviteit en de etnische samenstelling van de buurt.

Tabel 2

Beschrijving Variabelen Niet-westerse Allochtonen in de Buurt, Gedragsproblemen, Psychische Problemen, Responsiviteit en Controle

	<i>M</i>	<i>SD</i>	Zskew	Zkurt	K-SmZ	Uitbijters (%)	Missende Waarden (%)
NWA Buurt (%)	41.62	19.74	-0.108	-2.953	0.030	0.0	0
Gedragsproblemen	1.88	0.79	6.595	4.924	0.000	2.0	1
Psychische Pr.	2.12	0.87	5.274	3.359	0.151	2.0	7
Responsiviteit	3.91	0.81	-5.009	2.25	0.002	0.7	10
Controle	3.83	0.52	-7.326	11.965	0.021	2.8	5

Tabel 3

Correlaties tussen de variabelen Niet-westerse Allochtonen in de Buurt, Gedragsproblemen, Psychische Problemen, Responsiviteit en Controle

	Psych. Pr.	Responsiviteit	Controle	NWA Buurt
Gedragsproblemen	.387**	-.257**	-.046	-.152
Psychische Problemen		-.596**	-.494**	-.048
Responsiviteit			.727**	.134
Controle				.083

** $p < .001$

Analyses

Om de hypothesen te toetsen is er gebruik gemaakt van mediatie analyses en moderatie analyses (Baron & Kenny, 1986). Voor elke mediatie zijn twee enkelvoudige regressieanalyses en één multiële regressieanalyse uitgevoerd. Voor elke moderatie zijn er multiële regressieanalyses uitgevoerd. Vooraf zijn eerst de vooronderstellingen voor een enkelvoudige regressie en multiële regressie gecontroleerd. Er is met behulp van een histogram en XY-plot gekeken naar de voorwaarden lineair verband, normaliteit, homoscedasticiteit en multicollineariteit. Deze waren aanvaardbaar.

Mediaties

Hypothese 1: De etnische samenstelling van de buurt en ouderlijke controle hebben beiden een verband met de psychische problemen onder niet-westerse allochtone jongeren en de etnische samenstelling van de buurt heeft ook een verband met ouderlijke controle.

Uit Tabel 4 is af te lezen dat de etnische samenstelling van de buurt 0.2% van de variantie in psychische problemen verklaart en 0.7% van de variantie in de factor ouderlijke controle. Beide regressiemodellen zijn niet significant. Er is geen sprake van mediatie. Het kleine effect van de etnische samenstelling van de buurt verdwijnt volledig wanneer de factor ouderlijke controle wordt toegevoegd als predictor van psychische problemen. De richting van het verband is negatief. Een hogere mate ouderlijke controle houdt een vermindering van psychische problemen in.

Tabel 4

Mediatie variabelen Niet-westerse Allochtonen in de Buurt, Controle en Psychische Problemen (PP)

Stap	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	R^2
1: Buurt → PP	-.002	.004	-.048	-.543	.588	.002
2: Buurt → Controle	.002	.002	.083	.932	.353	.007
3: Buurt → PP	.000	.003	-.008	-.096	.924	.003
+ Controle → PP	-.761	.126	-.494	-6.066	.000	.245

Hypothese 2: De etnische samenstelling van de buurt en ouderlijke responsiviteit hebben beiden een verband met psychische problemen onder niet-westerse allochtone jongeren en de etnische samenstelling van de buurt heeft ook een verband met ouderlijke responsiviteit.

Uit Tabel 5 is af te lezen dat de etnische samenstelling van de buurt 0.2% van de variantie in psychische problematiek verklaart en 1.8% van de variantie in de factor ouderlijke responsiviteit. Beide regressiemodellen zijn niet significant. Er is geen sprake van mediatie. Het kleine effect van de etnische samenstelling van de buurt verdwijnt volledig wanneer de factor ouderlijke responsiviteit wordt toegevoegd als predictor van

psychische problemen. De richting van het verband is negatief. Ouderlijke responsiviteit houdt een vermindering van psychische problemen in.

Tabel 5

Mediatie variabelen Niet-westerse Allochtonen in de Buurt, Responsiviteit en Psychische Problemen (PP)

Stap	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	R^2
1: Buurt → PP	-.002	.004	-.048	-.543	.588	.002
2: Buurt → Responsiviteit	3.215	2.071	.134	1.553	.123	.018
3: Buurt → PP	.000	.003	.006	.079	.937	.005
+ Responsiviteit → PP	-.636	.078	-.597	-8.206	.000	.355

Hypothese 3: De etnische samenstelling van de buurt en ouderlijke controle hebben beiden een verband met de gedragsproblemen onder niet-westerse allochtone jongeren en de etnische samenstelling van de buurt heeft ook een verband met ouderlijke controle.

Uit Tabel 6 is af te lezen dat de etnische samenstelling van de buurt 2.3% van de variantie in gedragsproblemen verklaart en 0.7% van de variantie in de factor ouderlijke controle. Beide regressiemodellen zijn niet significant (het effect van de etnische samenstelling van de buurt op gedragsproblemen is marginaal significant). Er is geen sprake van mediatie. Het kleine effect van de etnische samenstelling van de buurt verdwijnt niet wanneer de factor ouderlijke controle wordt toegevoegd als predictor van gedragsproblemen. De richting van het verband is negatief. Een hoger percentage niet-westerse allochtonen in de buurt houdt een vermindering van gedragsproblemen in.

Tabel 6

Mediatie variabelen Niet-westerse Allochtonen in de Buurt, Controle en Gedragsproblemen (GP)

Stap	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	R^2
1: Buurt → GP	-.006	.003	-.152	-1.803	.074	.023
2: Buurt → Controle	.002	.002	.083	.932	.353	.007
3: Buurt → GP	-.007	.003	-.169	-1.896	.060	.029
+ Controle → GP	-.049	.129	-.034	-.380	.705	.030

Hypothese 4: De etnische samenstelling van de buurt en ouderlijke responsiviteit hebben beiden een verband met de gedragsproblemen onder niet-westerse allochtone jongeren en de etnische samenstelling van de buurt heeft ook een verband met ouderlijke responsiviteit.

Uit Tabel 7 is af te lezen dat de etnische samenstelling van de buurt 2.3% van de variantie in gedragsproblemen verklaart en 1.8% van de variantie in de factor ouderlijke responsiviteit. Beide regressiemodellen zijn niet significant (het effect van de etnische samenstelling van de buurt op gedragsproblemen is marginaal significant). Er is geen sprake van mediatie. Het kleine effect van de etnische samenstelling van de buurt verdwijnt nauwelijks wanneer de factor ouderlijke responsiviteit wordt toegevoegd als predictor van gedragsproblemen. De richting van het verband is negatief. Een hogere mate van ouderlijke responsiviteit en een hoger percentage niet-westerse allochtonen in de buurt houdt een vermindering van gedragsproblemen in.

Tabel 7

Mediatie variabelen Niet-westerse Allochtonen in de Buurt, Responsiviteit en Gedragsproblemen (GP)

Stap	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>R</i> ²
1: Buurt → GP	-.006	.003	-.152	-1.803	.074	.023
2: Buurt → Responsiviteit	3.215	2.071	.134	1.553	.123	.018
3: Buurt → GP	-.004	.004	-.098	-1.157	.249	.017
+ Responsiviteit → GP	-.242	.084	-.245	-2.877	.005	.076

Moderaties

Hypothese 5: De etnische samenstelling van de buurt heeft een verband met de psychische problemen van niet-westerse allochtone jongeren. Het verband tussen de etnische samenstelling van de buurt en de psychische problemen van niet-westerse allochtone jongeren wordt gemodereerd door de ouderlijke controle.

Uit Tabel 8 is af te lezen dat de interactie niet significant is. Er is geen sprake van moderatie. Er is een significant verband tussen de factor ouderlijke controle en de

psychische problemen. Het verband is negatief. Een hogere mate van ouderlijke controle houdt een vermindering van psychische problemen in.

Tabel 8

Moderatie variabelen Niet-westerse Allochtonen in de Buurt, Controle en Psychische Problemen (PP)

Model	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	Adj. <i>R</i> ²
1: Z NWA Buurt → PP	.000	.003	-.008	-.095	.924	.007
2: Z Controle → PP	-.758	.130	-.491	-5.83	.000	.164
3: Z Interactie Controle*Buur → PP	.001	.001	.010	.115	.909	.163
<i>Totale R² Model = .245</i>						

Hypothese 6: De etnische samenstelling van de buurt heeft een verband met de psychische problemen van niet-westerse allochtone jongeren. Het verband tussen de etnische samenstelling van de buurt en de psychische problemen van niet-westerse allochtone jongeren wordt gemodereerd door de ouderlijke responsiviteit.

Uit Tabel 9 is af te lezen dat de interactie niet significant is. Er is geen sprake van moderatie. Er is een significant verband tussen ouderlijke responsiviteit en de psychologische problemen. Het verband is negatief. Een hogere mate van ouderlijke responsiviteit houdt een vermindering van psychologische problemen in.

Tabel 9

Moderatie variabelen Niet-westerse Allochtonen in de Buurt, Responsiviteit en Psychische Problemen (PP)

Model	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	Adj. <i>R</i> ²
1: Z NWA Buurt → PP	.000	.003	.004	.056	.955	.012
2: Z Responsiviteit → PP	-.652	.079	-.612	-8.247	.000	.258
3: Z Interactie Responsiviteit*Buur → PP	-.004	.004	-.075	-1.019	.310	.280
<i>Totale R² Model = .361</i>						

Hypothese 7: De etnische samenstelling van de buurt heeft een verband met de gedragsproblemen van niet-westerse allochtone jongeren. Het verband tussen de etnische samenstelling van de buurt en de gedragsproblemen van niet-westerse allochtone jongeren wordt gemodereerd door de ouderlijke controle.

Uit Tabel 10 is af te lezen dat de interactie niet significant is. Er is geen sprake van moderatie. Er is een marginaal verband tussen de etnische samenstelling van de buurt en gedragsproblemen van jongeren. Het verband is negatief. Een hoger percentage niet-westerse allochtonen in de buurt houdt een lagere mate van gedragsproblemen in.

Tabel 10

Moderatie variabelen Niet-westerse Allochtonen in de Buurt, Controle en Gedragsproblemen (GP)

Model	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	Adj. <i>R</i> ²
1: Z NWA Buurt → GP	-.007	.003	-.169	-1.910	.059	.010
2: Z Controle → GP	-.098	.131	-.068	-.748	.456	.008
3: Z Interactie Controle*Buurt → GP	-.011	.007	-.153	-1.693	.093	.012
<i>Totale R² Model = .053</i>						

Hypothese 8: De etnische samenstelling van de buurt heeft een verband met de gedragsproblemen van niet-westerse allochtone jongeren. Het verband tussen de etnische samenstelling van de buurt en de gedragsproblemen van niet-westerse allochtone jongeren wordt gemodereerd door de ouderlijke responsiviteit.

Uit Tabel 11 is af te lezen dat de interactie niet significant is. Er is geen sprake van moderatie. Er is een significant verband tussen ouderlijke responsiviteit en gedragsproblemen. Het verband is negatief. Een hogere mate van ouderlijke responsiviteit houdt een vermindering van gedragsproblemen in.

Tabel 11

Moderatie variabelen Niet-westerse Allochtonen in de Buurt, Responsiviteit en Gedragsproblemen (GP)

Model	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	Adj. <i>R</i> ²
1: Z NWA Buurt → GP	-.004	.003	-.100	-1.195	.234	-.001
2: Z Responsiviteit → GP	-.273	.085	-.276	-3.224	.002	.063
3: Z Interactie Responsiviteit*Buur → GP	-.009	.004	-.116	-1.953	.053	.075

Totale R² Model = .102

Discussie

In dit onderzoek is er gekeken in hoeverre de etnische samenstelling van de buurt in verband staat met psychische en gedragsproblemen onder niet-westerse allochtone jongeren in Nederland. Daarbij is er bij dit eventuele verband onderzocht of er sprake is van mediatie dan wel moderatie door de mate van ouderlijke controle en ouderlijke responsiviteit. De resultaten suggereren dat er geen sprake is van mediatie en moderatie door ouderlijke controle en responsiviteit. Er is geen significant verband gevonden tussen de etnische samenstelling van de buurt en psychische en gedragsproblemen onder niet-westerse allochtone jongeren. Er is wel een significant verband gevonden tussen ouderlijke responsiviteit en psychische en gedragsproblemen en ouderlijke controle en psychische problemen.

Er is wel een marginaal verband gevonden tussen de etnische samenstelling van de buurt en gedragsproblemen. De richting van het verband is negatief en komt niet overeen met de verwachting voorafgaand aan het onderzoek. Het blijkt dat niet-westerse allochtone jongeren minder gedragsproblemen hebben wanneer ze in een buurt wonen met een hoog percentage niet-westerse allochtonen. De verwachting was dat een buurt met een hoog percentage autochtone bevolking een positief effect zou hebben op de mate van ouderlijke responsiviteit en daarmee de ontwikkeling van gedragsproblemen zou tegengaan. Dit effect is echter niet gevonden. Er is geen verband gevonden tussen de etnische samenstelling van de buurt en de ouderlijke controle en responsiviteit van niet-westerse allochtone ouders. Mogelijk wordt de opvoedstijl van autochtone ouders in een autochtone buurt niet overgebracht op de niet-westerse allochtone ouders doordat

acculturatie niet goed mogelijk is door eventuele taalbarrières en er geen sociale integratie plaatsvindt. Tevens is er al meer dan tien jaar een algemene verschuiving van een autoritaire opvoedstijl naar een meer autoritatieve opvoedstijl bij niet-westerse allochtone ouders. Dit is niet alleen toe te kennen aan acculturatie, want ook in het land van herkomst vindt deze verschuiving plaats (Pels, 1998). Mogelijk is de etnische samenstelling van de buurt dus minimaal van invloed op de opvoedstijl van niet-westerse allochtone ouders.

Een verklaring voor het feit dat niet-westerse allochtone jongeren het juist beter doen betreft gedragsproblemen in etnisch gemengde buurten wordt, zoals in de inleiding vermeld, gegeven door Portes en Zhou (1993). De gesegmenteerde assimilatie theorie stelt dat de uitkomst van allochtonen die zich aanpassen erg afhankelijk is van het segment van de samenleving en omgeving waaraan zij zich aanpassen. Assimilatie heeft niet eenduidig de beste uitkomst voor migranten en hun kinderen (Zhou, 1997). De culturele waarden overnemen van de autochtonen leidt niet automatisch tot sociale en economische bewegingsvrijheid. Echter de eigen culturele waarden behouden en daarbij in de eigen etnische gemeenschap blijven geeft betere kansen voor educatie gebonden mobiliteit en economische mobiliteit vanwege sociaal en materialistisch kapitaal dat de gemeenschap mogelijk maakt. De zekerheid en het kapitaal dat zo een gemeenschap geeft aan een gezin heeft mogelijk indirect verband met het welzijn van jongeren en daarmee gedragsproblemen van jongeren. Daarbij zien niet-westerse allochtone ouders onderwijs als een belangrijk middel om het beter te doen in de maatschappij en motiveren ze hun kinderen om te gaan studeren. De jongeren zelf zien onderwijs als het middel om hun ouders financieel te ondersteunen en voelen een verplichting en verantwoordelijkheid naar hun ouders toe om iets terug te doen (Fuligni, 1998). Succes in het onderwijs staat in verband met minder gedragsproblemen (Steinberg, 1996). Ook de sociale cohesie die vaak voorkomt in buurten met veel niet-westerse allochtone gezinnen speelt een rol bij de ontwikkeling van gedragsproblemen (Rovers, 1999). Gezinscohesie beïnvloedt gedragsproblemen van jongeren op twee niveaus, op het niveau van het gezin zelf en op het niveau van de buurt. Geringe gezinscohesie leidt tot meer regelovertreding, en daarmee in samenhang gedragsproblemen, door jongeren uit het gezin. In buurten met veel van deze gezinnen komt daarom naar verhouding meer gedragsproblemen onder jongeren voor. Maar gezinnen met een geringe sociale cohesie participeren naar verhouding ook minder in het gemeenschapsleven. Dit betekent dat de formele en informele sociale organisatie in een buurt minder goed van de grond komen. Het gebrek aan sociale controle dat hiervan het gevolg is werkt regelovertreding door jongeren in de

hand. In buurten waar veel niet-westerse allochtone gezinnen leven is er juist vaak een sterke sociale controle, wat kan verklaren dat er minder gedragsproblemen onder de niet-westerse allochtone jongeren zijn. Daarnaast is de kans op discriminerende en stigmatiserende ervaringen kleiner wanneer de jongere leeft in een etnisch gemengde buurt. De jongeren hebben dan voornamelijk contact binnen de eigen etnische buurt wat de kans op deze negatieve ervaringen vermindert (Viruell-Fuentes, 2007).

Opvallend is dat het marginale verband tussen de etnische samenstelling van de buurt en gedragsproblemen niet is gevonden in relatie tot psychische problemen. Te verwachten valt dat minder ervaringen met discriminatie en stigmatisering ook een positief effect heeft op het psychische welzijn. Ook zou het loyaliteitsconflict minder een rol moeten spelen in een etnisch gemengde buurt (Beunderman, Savenije, De Rijke, & Willems, 2007; Portes & Zhou, 1993). Een mogelijk hogere mate van sociale controle in een allochtone buurt welke een positief effect kan hebben op gedragsproblemen heeft misschien juist een negatieve invloed op het psychische functioneren. Uit een Nederlands onderzoek onder meisjes komt naar voren dat een hoge mate van sociale controle en weinig bewegingsvrijheid waarbij er ook geen sprake is van ouderlijke responsiviteit in verband staat met psychische problemen (Salverda, 2004). Deze sociale controle komt vooral bij meisjes voor en komt voort uit de heersende opvattingen vanuit de cultuur over de rolverdeling tussen mannen en vrouwen. Echter volgens de resultaten uit dit onderzoek heeft een hogere mate van controle door ouders juist een positief effect op het verminderen van psychische problemen. Is er een verschil tussen de controle door ouders en de gemeenschappelijke controle van een buurt die er voor zorgt dat deze laatste vorm van controle geen positief effect heeft op de ontwikkeling van psychische problemen onder niet-westerse allochtone jongeren? Een vervolgonderzoek zou hier meer uitspraken over kunnen doen waarbij het verstandig is om een onderscheid te maken tussen vrouwelijke en mannelijk respondenten. Mogelijk heeft de sociale controle een positieve invloed op mannelijke respondenten die over het algemeen meer kampen met gedragsproblemen (Matthys, 2007) en een negatievere invloed op vrouwelijke respondenten die meer kampen met psychische problemen (Reichart, 2007).

In lijn met de verwachtingen hebben ook in dit onderzoek de factoren ouderlijke controle en responsiviteit een verband met psychische en gedragsproblemen (Baumrind, 1991; Gray & Steinberg, 1999; Lamborn, Mounts, Steinberg, & Dornbusch, 1991; Maccoby & Martin, 1983; McLeod, Wood & Weisz, 2007; Williams, Degnan, Perez-Edgar, Henderson, Rubin, Pine, Steinberg, & Fox, 2009; Wolfradt, Hemple, & Miles,

2003). Ouderlijke responsiviteit staat in relatie tot zowel minder psychische als minder gedragsproblemen bij niet-westerse allochtone jongeren. Een hogere mate van controle door ouders houdt een vermindering van psychische problemen in.

Opvallend is dat het verband tussen ouderlijke controle en psychische problemen niet in relatie tot gedragsproblemen is gevonden. De factoren ouderlijke controle en responsiviteit zijn in dit onderzoek los van elkaar onderzocht in relatie tot de psychische en gedragsproblemen. De autoritatieve opvoedstijl waarbij er zowel sprake is van ouderlijke controle als ouderlijke responsiviteit heeft een positieve invloed op de ontwikkeling van het kind (Baumrind, 1968). Wanneer er echter geen sprake is van ouderlijke responsiviteit, zou een hoge mate van controle juist een negatieve invloed kunnen hebben op de ontwikkeling van gedragsproblemen bij niet-westerse allochtone jongeren. Een mogelijke verklaring voor het gevonden resultaat is dat de respondenten in dit onderzoek die veel ouderlijke controle rapporteren niet ook ouderlijke responsiviteit rapporteren. De Sociale Controletheorie (Hirschi, zoals geciteerd in Wiatrowski, Griswold, & Roberts, 1981; Nye, zoals geciteerd in Wells & Rankin, 1988) gaat er vanuit dat ouderlijke responsiviteit en daarmee verbonden een goede gehechtheidrelatie met ouders belangrijker is dan de ouderlijke controle. Deze theorie stelt dat gedragsproblemen verklaard kunnen worden door een lage binding aan de maatschappij. Ouders spelen hierbij een belangrijke rol. Wanneer een kind een gehechtheidrelatie heeft opgebouwd met één of allebei de ouders is het minder snel geneigd te participeren in ongewenst gedrag. Hechting speelt daarin een belangrijkere rol dan controle. Hoewel ouderlijk toezicht wel een belangrijke rol speelt zijn ouders niet altijd aanwezig op het moment van ongewenst gedrag. De band tussen ouders en kind is dan belangrijker. Daarbij is het gedrag van een jongere niet alleen het gevolg van de opvoedstijl van ouders. De karaktereigenschappen van een jongere beïnvloedt andersom ook de opvoedstijl van zijn of haar ouders (Baumrind, 1967; Liu, Lau, Chen, Dinh, & Kim, 2009). De richting van het verband is in dit onderzoek niet onderzocht. Het kan zijn dat de opvoedstijl van ouders niet leidt tot een bepaalde uitkomst in het gedrag van de jongere, maar dat omgekeerd probleemgedrag van de jongere leidt tot een aanpassing van de opvoedstijl door ouders.

In een vervolgonderzoek zou het interessant zijn analyses op buurtniveau te combineren met analyses op individueel niveau. Het is namelijk mogelijk dat een buurtfactor, bijvoorbeeld de sociaaleconomische status (SES), een directe invloed uitoefent op het gedrag van jongeren, maar het kan ook zijn dat de relatie tussen de individuele SES van een jongere en het probleemgedrag van jongeren per buurt verschilt.

In beide gevallen is er sprake van een buurteffect. Echter een andere verklaring kan zijn dat de samenhang op buurtniveau veroorzaakt wordt door een causale relatie op individueel niveau. Wanneer SES een invloed heeft op probleemgedrag dan zal bij een ongelijke verdeling van gezinnen met een lage SES over buurten een samenhang ontstaan tussen buurt-SES en probleemgedrag van de jongeren. Met een buurteffect heeft dit niets te maken. De samenhang ontstaat doordat individuen met vergelijkbare achtergrondkenmerken in dezelfde buurt wonen; hoe groter de ruimtelijke segregatie, des te sterker de samenhang op buurtniveau (Rovers, 1999). De sociale cohesie in etnisch gemengde buurten kan echter juist een positief effect hebben wanneer het om gedragsproblemen gaat.

Beperkingen onderzoek

Er zijn een aantal kritische inhoudelijke en methodische punten aan het onderzoek die benoemd moeten worden en in een vervolgonderzoek mogelijk verbeterd zouden kunnen worden. Allereerst zijn er inhoudelijk punten. De etiologie van de opvoedstijlen gerapporteerd door de jongeren zijn niet bekend. Het is mogelijk dat ouders die niet adequaat hun kinderen controleren dit niet bij keuze doen op grond van hun normen en waarden. Mogelijk hebben ze gezondheidsproblemen, psychologische problemen, dagelijkse haast of is er sprake van drugsgebruik en dergelijke waardoor ze niet optimaal kunnen opvoeden. Daarbij is het mogelijk dat de problemen van ouders gereflecteerd zijn in het gedrag van hun kinderen en hun psychisch welzijn (Wahler & Dumas, 1989). We weten ook weinig over de verandering van opvoedstijl van ouders over de tijd heen. In dit onderzoek is er een momentopname die gerapporteerd wordt door de jongeren. In de meest beïnvloedbare jaren echter, de kinderjaren is er niet vastgesteld hoe de ouders opvoeden. Men kan er niet zomaar vanuit gaan dat de opvoeding hetzelfde is gebleven.

Ook is het mogelijk dat respondenten identiek ouderlijk gedrag anders rapporteren. Daarbij spelen bij niet-westerse allochtone gezinnen naast de ouders ook andere familieleden vaak een actieve rol bij de opvoeding (Coll & Pachter, 2002). Als dit het geval is dan kan onderschat worden hoeveel controle een jongere daadwerkelijk ontvangt wanneer er alleen gelet wordt op de controle door ouders.

Daarbij is in dit onderzoek gefocust op de niet-westerse allochtone jongeren. Onderzoek in Nederland suggereert dat de sociale factoren het belangrijkste zijn bij de ontwikkeling van internaliserende problematiek en de rol van migratie slechts klein is

(Stevens, Pels, Vollebergh, Bengi-Arslan, Verhulst, & Crijnen, 2005) Ter vergelijking zou er in een vervolgonderzoek gekeken kunnen worden naar de autochtone jongeren en welke rol de etnische samenstelling van de buurt bij hun welzijn speelt.

Als laatste is er gebruik gemaakt van een vragenlijst waarbij de jongeren zelf hun eigen psychische en gedragsproblemen rapporteren en ook het opvoedgedrag van hun ouders. Het onderzoek zou meer valide geweest zijn wanneer ook via de ouders zelf en de leerkrachten informatie ingewonnen was over deze factoren zodat onder andere een versturende variabele als sociaalwenselijk antwoorden (Matthews, Baker, & Spillers, 2003) minder snel kan optreden. Uit een onderzoek waarbij de perceptie van ouders en hun adolescenten werd vergeleken betreffende ouderlijke controle komt naar voren dat deze perceptie niet overeenkomt. Ouders overschatten vaak hoeveel informatie ze hebben over hun adolescenten. Echter het is de perceptie van de adolescenten over ouderlijke controle die het meest voorspeld in hoeverre er een risico is op deelname aan probleemgedrag (Cotrell, Li, Harris, D'Alessandri, Atkins, Richardson, & Stanton, 2003). De conclusie is dat de perceptie van jongeren zelf een belangrijkere maatstaf is dan die van de ouders.

Conclusie

De conclusie die getrokken kan worden uit dit onderzoek is dat de rol van de etnische samenstelling van de buurt klein is wanneer er gekeken wordt naar de psychische en gedragsproblemen onder niet-westerse allochtone jongeren in Nederland. Er is ook geen verband gevonden tussen de etnische samenstelling van de buurt en de opvoedstijl van ouders. Er kan gesteld worden dat de opvoedpraktijken van niet-westerse allochtone ouders niet eenduidig negatieve uitkomsten hebben voor het welzijn van allochtone jongeren in Nederland. Opgroeien in een etnisch gemengde buurt brengt zelfs verschillende voordelen voor niet-westerse allochtone jongeren met zich mee, zoals meer sociale cohesie en minder discriminerende ervaringen. Om de problematiek van de jongeren aan te pakken moet de focus niet op de samenstelling van allochtone buurten gericht worden. In plaats daarvan zou moeten worden onderzocht of de focus beter gericht kan zijn op andere buurtfactoren, zoals de sociaal economische status en werkloosheid.

Referenties

- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development, 37*, 887 – 907.
- Baumrind, D. (1967). Child care practices anteceding three patterns of preschool behavior. *Genetic Psychology Monographs, 75* (1), 43-88.
- Baumrind, D. (1968). Authoritarian vs. Authoritative Parental Control. *Adolescence, 3* (11), 255-272.
- Baumrind, D. (1991). The Influence of Parenting Style on Adolescent Competence and Substance Use. *The Journal of Early Adolescence February, 11* (1), 56-95.
- Baron, R.M., & Kenny, D.A. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology, 51*, 1173-1182.
- Berry, J.W. (1997). Immigration, acculturation and adaption. *Applied Psychology, 46*, 5-68.
- Beunderman, R., Savenije, A., de Rijke, F., & Willems, P. (2007). *Interculturalisatie in de jeugd-GGZ: wat speelt er?* Assen: Koninklijke van Gorcum BV.
- Bornstein, M. H., & Cote, L. R. (2004). Mothers' parenting cognitions in cultures of origin, acculturating cultures, and cultures of destination. *Child Development, 75* (1), 221-235.
- Bourhis, R.Y., Moise, L.C., Perreault, S., & Senecal, S. (1997). Towards an Interactive Acculturation Model: A Social Psychological Approach. *International Journal of Psychology, 32* (6), 369-386.
- Buist, K.L., Dekovic, M., Meeus, W., & Aken, M.A.G. (2004). Gehechtheid en internaliserend en externaliserend probleemgedrag bij adolescenten. *Kind & Adolescent, 25* (2), 80-91.
- Browning, C.R., Leventhal, T., & Brooks-Gunn, J. (2005). Sexual Initiation in Early Adolescence: The Nexus of Parental and Community Control. *American Sociological Review, 70* (5), 758-778.
- Bulcroft, R.A., Carmody, D.C., & Bulcroft, K.A. (1996). Patterns of Parental Independence Giving to Adolescents: Variations by Race, Age, and Gender of Child. *Journal of Marriage and Family, 58* (4), 866-883.
- Centraal Bureau voor de Statistiek, Begrippenlijst. (z.d.). Geraadpleegd op www.cbs.nl/nl-NL/menu/methoden/begrippen/default.htm?conceptid=872.

- Coll, C.G., & Pachter, L.M. (2002). Ethnic and Minority Parenting. In M. H. Bornstein (ed.), *Handbook of Parenting. Volume 4: Social Conditions and Applied Parenting* (pp. 1-20). Londen: Lawrence Erlbaum Associates.
- Cota-Robles, S., & Gamble, W. (2006). Parent-Adolescent Processes and Reduced Risk for Delinquency. The Effect of Gender for Mexican American Adolescents. *Youth Society, 37* (4), 375-392.
- Cotrell, L., Li, X., Harris, C., D'Alessandri, D., Atkins, M., Richardson, B., & Stanton, B. (2003). Parent and Adolescent Perceptions of Parental Monitoring and Adolescent Risk Involvement. *Parenting: Science and Practice, 3* (3), 179-195.
- Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting Style as Context: An Integrative Model. *Psychological Bulletin, 113* (2), 487-496.
- Dishion, T.J., & McMahan, R.J. (1998). Parental Monitoring and the Prevention of Problem Behavior: A conceptual and Empirical Reformulation. *Clinical Child and Family Psychology Review, 1* (1), 229-259.
- Dorsselaer, S. van, Looze, M. de, Vermeulen-Smit, E., Roos, S. de, Verdurmen, J., Bogt, T. ter, & Vollebergh, W. (2010). *Gezondheid, welzijn en opvoeding van jongeren in Nederland : HBSC 2009*. Utrecht: Trimbos instituut.
- Driscoll, A., Russel, S., & Crockett, L. (2008). Parenting Styles and Youth Well-Being Across Immigrant Generations. *Journal of Family Issues, 29* (2), 185-209.
- Dumka, L.E., Roosa, M.W., & Jackson, K.M. (1997). Risk, Conflict, Mothers' Parenting, and Children's Adjustment in Low-Income, Mexican Immigrant, and Mexican American Families. *Journal of Marriage and Family, 59* (2), 309-323.
- Farver, J., & Lee-Shin, Y. (2000). Acculturation and Korean-American children's social and play behavior. *Social Development, 9* (3), 316-336.
- Fulgini, A.J. (1998). The Adjustment of Children From Immigrant Families. *Current Directions of Psychological Science, 99* (7), 99-103.
- Gray, R.M., & Steinberg, L. (1999). Unpacking Authoritative Parenting: Reassessing a Multidimensional Construct. *Journal of Marriage and Family, 61* (3), 574-587.
- Harris, K.M. (2000). The health status and risk behaviors of adolescents in immigrant families. In D. J. Hernandez (ed.), *Children of immigrants: Health, adjustment, and public assistance* (pp. 286-347). Washington DC: National Academy Press.
- Hoeve, M. (2006). Opvoeding en delinquent gedrag: Een meta-analyse. In J. R. M. Gerris (ed.), *Het belang van school, ouders, vrienden en buurt* (pp. 49-64). Assen: Koninklijke Van Gorcum BV.

- Hogan, D.P., & Kitagawa, E.M. (1985). The impact of social status, family structure, and neighborhood on the fertility of Black adolescents. *American Journal of Sociology*, 90 (4), 825-855.
- Holden, G.H., & Edwards, L.A. (1989). Parental attitudes toward child rearing: Instruments, issues, and implications. *Psychological Bulletin*, 106 (1), 29-58.
- Hunt, L.M., Schneider, S., & Comer, B. (2004). Should “acculturation” be a variable in health research? A critical review of research on US Hispanics. *Social Science & Medicine*, 59, 973-986.
- Jacobson, K.C., & Crockett, L.J. (2000). Parental Monitoring and Adolescent Adjustment: An Ecological Perspective. *Journal of Research on Adolescence*, 10 (1), 65-97.
- Juffer, F., Ijzendoorn, M.H. van, & Duyvesteyn, M.G.C. (1994). Opvoedingsondersteuning intergenerationele overdracht van gehechtheid. Een overzicht van interventiestudies. *Kind & Adolescent*, 15 (4), 145-156.
- Klebanov, P. K., Brooks-Gunn, J., & Duncan, G. J. (1994). Does neighborhood and family poverty affect mothers’ parenting, mental health, and social support?. *Journal of Marriage and the Family*, 56 (2), 441-455.
- Kullberg, J., Vervoort, M., & Dagevos, J. (2009). *Goede buren kun je niet kopen. Over de woonconcentratie en woonpositie van niet-westerse allochtonen in Nederland*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Lamborn, S.D., Mounts, N.S., Steinberg, L., & Dornbusch, S.M. (1991). Patterns of Competence and Adjustment among Adolescents from Authoritative, Authoritarian, Indulgent, and Neglectful Families. *Child Development*, 62 (5), 1049-1065.
- Leun, J. Van der, Kromhout, M., Easton, M., & Weerman, F. (2010). Criminaliteit, migratie en etniciteit: nieuwe richtingen binnen een complex en beladen onderzoeksterrein. *Tijdschrift voor Criminologie*, 52 (2), 107-121.
- Liu, L.L., Lau, A.S., Chen, A. C. -C., Dinh, K.T., & Kim, S. Y. (2009). The Influence of Maternal Acculturation, Neighborhood Disadvantage, and Parenting on Chinese American Adolescents’ Conduct Problems: Testing the Segmented Assimilation Hypothesis. *Journal of Youth and Adolescence*, 38, 691-702.
- Loeber, R., & Dishion, T. (1983). Early predictors of male delinquency: A review. *Psychological Bulletin*, 94 (1), 68-99.
- Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: parent-child interaction. In P. H. Mussen, & E. M. Hetherington (eds.), *Handbook of child*

- psychology: Socialization, personality, and social development* (pp. 1-101). New York: Wiley.
- Matthews, B.A., Baker, F., & Spillers, R.L. (2003). How True Is True? Assessing Socially Desirable Response Bias. *Quality & Quantity*, 37 (3), 327-335.
- Matthys, W. (2007). Gedragsstoornissen. In F. C. Verhulst, & F. Verheij (eds.), *Kinder- en Jeugdpsychiatrie. Behandeling en begeleiding* (pp. 124-140). Assen: Koninklijke Van Gorcum BV.
- Matthys, W. (2006). Oppositioneel-opstandige en antisociale gedragsstoornissen. In F. C. Verhulst, & F. Verheij (eds.), *Kinder- en Jeugdpsychiatrie. Onderzoek en diagnostiek* (pp. 380-392). Assen: Koninklijke Van Gorcum BV.
- McLeod, B.D., Wood, J.J., & Weisz, J.R. (2007). Examining the association between parenting and childhood anxiety: A meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 27 (2), 155-172.
- Patterson, G.R., & Dishion, T.J. (1985). Contributions of Families and Peers to Delinquency. *Criminology*, 23 (1), 63-79.
- Patterson, G.R., & Stouthamer-Loeber, M. (1984). The Correlation of Family Management Practices and Delinquency. *Child Development*, 55 (4), 1299-1307.
- Pels, T. (1998). *Opvoeding in Marokkaanse gezinnen in Nederland. De creatie van een nieuw bestaan*. Assen: Van Gorcum & Comp.
- Piontkowski, U., Florack, A., Hoelker, P., & Obdržálek, P. (2000). Predicting acculturation attitudes of dominant and non-dominant groups. *International Journal of Intercultural Relations*, 24 (1), 1-26.
- Portes, A., & Zhou, M. (1993). The New Second Generation: Segmented Assimilation and Its Variants. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 530, 74-96.
- Reichart, C.G. (2007). Stemningsstoornissen. In F. C. Verhulst, & F. Verheij (eds.), *Kinder- en Jeugdpsychiatrie. Behandeling en begeleiding* (pp. 312-345). Assen: Koninklijke Van Gorcum BV.
- Rovers, B. (1995). Spreiding van criminaliteit in stedelijke gebieden: feiten, verklaringen en problemen. In E. Rood-Pijpers (ed.), B. Rovers, F. van Gemert, & C. Fijnaut, *Preventie van jeugdcriminaliteit in een grote stad* (pp. 9-67). Arnhem: Gouda Quint.
- Rovers, B. (1999). De invloed van buurtkenmerken op criminaliteit van jonge inwoners. In S. Musterd, & A. Goethals (eds.), *De invloed van de buurt* (pp. 84-113). Amsterdam: SISWO.

- Salverda, E. (2004). Laat me los, hou me vast. Een kwalitatief onderzoek naar het welbevinden van Hindostaanse meisjes. *Epidemiologisch bulletin*, 39 (3), 9-18.
- Samaniego, R.Y., & Gonzales, N.A. (1999). Multiple Mediators of the Effects of Acculturation Status on Delinquency for Mexican American Adolescents. *American Journal of Community Psychology*, 27 (2), 189-210.
- Sampson, R.J., & Groves, W.B. (1989). Community Structure and Crime: Testing Social-Disorganization Theory. *American Journal of Sociology*, 94 (4), 774-802.
- Shumow, L., & Lomax, R. (2002). Parental efficacy: Predictor of parenting behavior and adolescent outcomes. *Parenting: Science and Practice*, 2 (2), 127-150.
- Steinberg, L. (1996). *Beyond the classroom: Why school reform has failed and what parents need to do*. New York: Simon & Schuster.
- Steinberg, L., Mounts, N.S., Lamborn, S.D., & Dornbusch, S.M. (1991). Authoritative Parenting and Adolescent Adjustment Across Varied Ecological Niches. *Journal of Research on Adolescence*, 1 (1), 19-36.
- Stevens, G.W.J.M., Vollebergh, W.A.M., Pels, T.V.M., & Crijnen, A.A.M. (2005). Predicting internalizing problems in Moroccan immigrant adolescents in the Netherlands. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 40 (12), 1003-1011.
- Stice, E.M., & Barrera, M., (1995). A longitudinal examination of the reciprocal relations between perceived parenting and adolescents' substance use and externalizing behaviors. *Developmental Psychology*, 31, 322-334.
- Viruell-Fuentes, E.A. (2007). Beyond acculturation: Immigration, discrimination, and health research among Mexicans in the United States. *Social Science & Medicine*, 65, 1524-1535.
- Vorst, H. van der., Engels, R.C.M.E., Meeus, W., & Deković, M. (2006). The impact of alcohol-specific rules, parental norms about early drinking and parental alcohol use on adolescents' drinking behavior. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 47 (12), 1299-1306.
- Wahler, R.G., & Dumas, J.E. (1989). Attentional problems in dysfunctional mother-child interactions: An interbehavioral model. *Psychological Bulletin*, 105 (1), 116-130.
- Wells, L.E., & Rankin, J.H. (1988). Direct parental controls and delinquency. *Criminology*, 26 (2), 263-285.
- Wiatrowski, M.D., Griswold, D.B., & Roberts, M.K. (1981). Social Control Theory and Delinquency. *American Sociological Review*, 46 (5), 525-541.

- Williams, L.R., Degnan, K.A., Perez-Edgar, K.E., Henderson, H.A., Rubin, K.H., Pine, D.S., Steinberg, L., & Fox, N.A. (2009). Impact of Behavioral Inhibition and Parenting Style on Internalizing and Externalizing Problems from Early Childhood through Adolescence. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 37 (8), 1063-1075.
- Williams, D.R., Haile, R., González, H., Neighbors, H., Baser, R., & Jackson, J. (2007). The mental health of Black Caribbean immigrants: Results from the National Survey of American Life. *American Journal of Public Health*, 97 (1), 52–59.
- Wilsem, J. van, Wittebrood, K., & Graaf, N.D. de. (2003). Buurtdynamiek en slachtofferschap van criminaliteit. Een studie naar de effecten van sociaal-economische stijging, daling en stabiliteit in Nederlandse buurten. *Mens & Maatschappij*, 78 (1), 4-28.
- Wolfradt, U., Hempel, S., & Miles, J.N.V. (2003). Perceived parenting styles, depersonalization, anxiety and coping behavior in adolescents. *Personality and Individual Differences*, 34 (3), 521-532.
- Wright, D., Williamson, L., & Henderson, M. (2006). Parental influences on young people's sexual behavior: A longitudinal analysis. *Journal of Adolescence*, 29 (4), 473-497.
- Zhou, M. (1997). Segmented assimilation: Issues, controversies, and recent research on the new second generation. *International Migration Review*, 31 (4), 975-1008.